Poštarina plaćena u gotovu.

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI ČASOPIS

GOD. V. 1939 BR. 7.

ŽIVOT S CRKVOM

Časopis za liturgijsku obnovu s prilogom »Sv. Misa za nedjelje i blagdane«.

Izlazi jedamput mjesečno prema crkvenoj godini. Dozvolom crkvene vlasti izdaje »Zvijezda mora« — Hvar, a uređuje: Sveć. Šime Kovačić, Hvar. Tisak Leonove tiskare - Split (zastupnik Josip Dadić).

Godišnja pretplata:

Časopis s prilogom 36.— Dinara
Sam časopis . . 24.— „
Sam prilog . . 12.— „

Pretplata se šalje: »Zvijezda mora« - Hvar (br. čeka 32.193).

Povjerenici koji raspavačaju barem 5 komada priloga, prodavaju 1 komad za 1 Dinar, a upravi plaćaju za svih 12 brojeva po 10 Dinara.

SADRŽAJ:

PORUKA UPRAVE. Skoro u svakom broju časopisa molimo i pozivamo pretplatnike neka nam podmire svoje dugovanje još iz ranijih godina, a povjerenike neka nam redovito, po mogućnosti svakog mjeseca, šalju obračun i doznače utržak. Uza sve naše molbe i preporuke velika većina ih se ogluši našem pozivu. Mi smo radi toga nekima obustavili daljnje šiljanje lista, a ovim najozbiljnije opominjemo sve neka podmire svoj dug. Ne ćemo i ne smijemo dozvoliti, da zbog nemara nekojih budemo morali obustaviti daljnje izdavanje lista, koji je po mnijenju svih prijatelja liturgijske obnove neophodno potrebit. Od onih, koji se ne budu odazvali našim preporukama i molbama, bit ćemo prisiljeni drugim putem utjerati dug.

Molimo da se uvaži i izbjegne tolikim neugodnostima i suvišnim troškovima.

CROATIA ✠ ORANS

Svagdano slušanje svete Mise

U Starom Zavjetu, oni koji su se spasili, spasili su se vjerom u budućeg Spasitelja, obećanog od Boga u raju zemaljskom iza grijeha Adama i Eve. Žrtve njihove, molitve i dobra djela, pa i pokore, imale su svoju vrijednost u vezi i u združenju sa žrtvom Spasitelja na Križu. Adamove i Evine suze i trpljenja otvorila su im vrata spasenja, jer su dobila vrhunaravnu vrijednost u vezi sa žrtvom Spasitelja. Žrtva Abela od ove žrtve imala je svoju vrijednost, dok žrtva Kainova nije vrijedila, jer nije bila združena sa žrtvom na Križu. Bile su združene sa žrtvom na Križu, i bile su njezina slika, žrtve Noema, Mojsije, Abrama, Izaka, Jakova, Davida, Salamona i sviju vjernih Staroga Zavjeta, pa i onih, koji su, kao Job i Melkisedek, vjerovali u pravoga Boga i ako nijesu pripadali izabranom narodu.

Ovako je bilo do Žrtve Velikoga Petka. Kada je Isus prikazao svoju žrtvu, opet sve žrtve imaju smisao i vrijednost u vezi sa jedinom pravom žrtvom, to jest sa Žrtvom na Križu.

Ova Žrtva na Križu obnavlja se na nekrvni način u svetoj Misi.

Zato odmah iza Došašća Duha Svetoga, apostoli i njihovi nasljednici, biskupi i svećenici, žrtvuju Spasitelja u svetoj Misi, po kojoj nam se dijele plodovi Otkupljenja. Prama proročanstvu Malakije, ova se žrtva Bogu nepre-

stano prikazuje po cijelom svijetu, ab ortu solis usque ad occasum — od istoka sunca do zapada. Radi toga prvi kršćani, kako čitamo u Djelima Apostolskim, ustrajali su u molitvi i u lomljenju kruha. Molitva je imala vrijednost, da nam neprestano od Boga isprosi milosti, ako je prikazana »per Christum Dominum nostrum« — »po Kristu Gospodu našemu«; ali, uz molitvu, nekrvna žrtva sv. Mise dijeli nam plodove žrtve na Križu, koja se obnavlja na nekrvni način. Radi ovog razloga vjernici su, osim u molitvi, bili ustrajni u prisustvovanju lomljenja kruha, što znači, da su svagdano slušali svetu Misu, i prisustvujući svetoj Misi svi bi se pričešćivali.

Svi dobri kršćani treba da slijede ovaj primjer, i da ne samo u nedjelje i blagdane slušaju svetu Misu, nego i svaki dan. Ako to moraju da nastoje činiti svi pravi kršćani, tim više moraju u tom prednjačiti organizirani katolici, članovi vjerskih i nabožnih društava i onih Kat. Akcije. Kako je saradnja u spasavanju duša molitvom, riječju i dobrim primjerom svagdanja njihova dužnost te moraju nastojati da svaki dan provađaju euharistijski život svagdanjom svetom pričesti i svagdanjim pohodom Svetotajstva, tako treba da nastoje ne samo da svoje žrtve združuju sa žrtvom na Križu e da dobiju vrhunaravnu vrijednost, nego i da svaki dan po mogućnosti slušaju svetu Misu.

Ove moje riječi i ove moje želje stavljam pod majčino okrilje Blažene Djevice Marije, koja je, kao Kraljica Mučenika, bila prisutna — »stabat« — žrtvi Spasitelja na Križu, koja se je iza Došašća Duha Svetoga — prama predaji — svaki dan pričešćivala na Misi sv. Ivana Apostola, koju je bogoljubno slušala. Neka draga Majka Naša isprosi svima nama, osobito članovima i članicama svih vjerskih društava i onih Katol. Akcije, da i oni svaki dan »stent juxta Crucem« — »stoje kod Križa« slušajući bogoljubno svetu Misu, te prema uputama Pape Pija X. *mole svetu Misu i živu liturgičnim životom.* Ovaj liturgični život, koji se sve više uvađa i cvate i kod nas, neka oplemeni srca kršćana, te ih posveti, da živeći sa Isusom na ovom svijetu, budu sretni u vječnosti. »Iesu, quem velatum nunc aspicio, oro fiat illud quod tam sitio, ut Te revelata cernens facie, visu sim beatus Tuae gloriae«.

Dr. Jeronim Mileta, biskup.

Kršćanska nedjelja

1. Sve je Bog stvorio: vrijeme, stvari i ljude. Sve stvoreno plod je Božje ljubavi. Bog je ljubav unutar i izvan sebe. Anđeli na nebu i ljudi na zemlji posebni su odraz stvoriteljske ljubavi Božje. Anđeli i ljudi su stvorenja nalična Bogu. Nebo je Bog stvorio za anđele, a zemlju za ljude. Ali zemlja je ljudima mjesto vježbanja i priprave da zaslуže vječni život u nebu s Bogom. Neka je Bog stvorio sav vremenski svijet da odaje izvanjsku slavu Božju, ipak Bog je stvorio vidljivi svijet da bude dostojno prebivalište čovjeku. Čovjek je odabrano stvorenje Božje, kojemu svijet priča Boga i slavu Njegovu. Bog je sveta i presveta Ljubav. Kako je u vatri sve sjaj i toplina, tako je u Bogu sve Ljubav i Svetinja. Kako u nebu tako i na zemlji sve stvoreno ima odavati čast i služiti božanskoj Svetosti. Na zemlji je čovjek nosilac Božje svetosti. On je stvoreno djelo Božje svetosti. Čovjek je razumna i slobodna ličnost — slika i prilika Božja — da u zemaljskom životu nasljeduje i sebi pribavlja od apsolutne Božje svetosti. To je svrha zbog koje je Bog stvorio čovjeka: Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac nebeski (Mat. 5, 48). Čovječja narav traži da poprimi od Božje svetosti. Bog se je utjelovio i postao čovjekom među ljudima, da nakon njihova pada opet ljudi mogu se s Bogom posvetiti.

Naravno, kad je čovjek pozvan na život Božje svetosti, da su tada čovjeku pomagala svetosti koliko stvari toliko i vrijeme. Pače, vrijeme i stvari kao da dobivaju nešto od čovječje *svetosti,* kad se njima čovjek *sveto* služi. Tako uz svete *stvari* imamo i sveto *vrijeme.**)

2. Od Boga i čovjeka pripada svetost svemu Božjem vremenu, no svetim vremenom zovemo dane u kojima čovjek obavlja nekoja posebna vjerska djela, da u njima svrati izvanrednu pažnju na izgradnji svoje svetosti. Najodličnija su djela svetosti: molitva, milostinja i post. Molitvom izgrađujemo svoju svetost uz pomoć Božju. Kod milostinje imamo bližnjega za pomagača naše svetosti. U postovima i, uopće, ustezanjem od životnih narednih naslada, služimo se našim životom oko duhovnog savršenstva. Svaki čovjek nije kadar da dijeli milostinju, ali molitva i post na poruči su svakomu, da se po njima posve-

*) Ovaj članak izradio sam prema raspravi »**Dimauche**« u »**Dictionnaire d' archéologie chrétienne et de Liturgie**« — Paris 1920 t. IV, p. I.

ćuje. Čovječji post i molitva posvećuju vrijeme. Ništa onda čudna, što je Bog izričito pokazao čovjeku da posveti *dan svetačni*. Šest dana ćeš raditi i obavljati sve tvoje poslove. Sedmi je dan svetačni dan Gospodina Boga tvoga. *Sedmi je dan Bog blagoslovio i posvetio* (Gen. 20, 11).

Svaki je dan Božji dan. Svaki je dan u službi čovjeka da se neprestano posvećuje i približava svom Bogu. Ali Bog je imao posebni razlog da najavi čovjeku da je nad sedmim danom Njegov posebni blagoslov i svetost. U Mojsijevu iskazivanju stvaranja svijeta nalazimo osnovni razlog, zašto je sedmi dan: dan Gospodnji, dan sveti, dan kojega i čovjek mora da posveti. Šestoga dana Bog je završio stvaranje svijeta, pa je »otpočinio sedmoga dana: zato je Bog blagoslovio sedmi dan i posvetio ga« (Ex. 20, 11). Božji »odmor« sedmoga dana očituje ljudima da i oni na način svoga nebeskoga Oca otpočinu u Bogu u molitvi i ostalim bogoštovnim djelima. Otpočinak od tjelesnog, materijalnog rada sam od sebe poziva čovjeka da se toga dana isključivo bavi radom duhovne svetosti. Bog naglasuje u Svetom Pismu da je sedmoga dana prestao stvarati, raditi, i otpočinuo je. Kao da je time Bog ljudima kazao, da je sedmoga dana opet se povratio u svoj mir, u svoju sopstvenu svetost. Tako i ljudi, kao djeca Božja, kad šest dana moraju se baviti oko uzdržanja zemaljskoga života, bar sedmi dan neka se povuku u svoju duhovnu narav te ga svega posvete svom duševnom miru i pokoju u Bogu.

U Starom Zakonu sedmi je dan bio *dan Gospodnji*, dan svetačni, da se čovjek posvećuje Bogu. Usto su Židovi *postom* posvećivali Bogu današnji ponedjeljak i četvrtak, pa nije lagao inače grešni farizej, kad se hvali u hramu da sedmično dvaput posti (Lk. 18, 12).

3. Nedjelja je kršćanski dan Gospodinov, kojega imamo posvetiti na slavu Božju za svoje vječno spasenje. Mi smo katolici uprav sretni da nas sveta majka Crkva svojim teškim zapovijedima potiče na dvoje: prvo, da svetkujemo zapovijedane blagdane, i, drugo, da slušamo misu u nedjelju i ostale naređene dane.

Nedjelja je čisto liturgijska ustanova svete Crkve. Ona je kršćanima zamjenila starozavjetni, židovski Sabat. Židovski blagdanski dan Sabat bio je sedmi ili zadnji sedmični dan. Prvi, sedmični dan u starozavjetnoj objavi bio je prvi dan iza Subote, a to je današnji *nedjeljni* dan. Naprotiv, sveta majka Crkva židovsku Subotu, kao dan posvećen službi Božjoj za spas duše, prenijela je u prvi

dan iza subote, to je današnja Nedjelja. Židovima je bio blagdan zadnji sedmični dan, to je Subota, a nama je kršćanima svetačni dan prvi sedmični dan, to jest Nedjelja.

Još od početka svetoga kršćanstva nedjelja je tako zvani »*Gospodnji dan*«. Sveti evanđelist Ivan u svojoj svetoj knjizi Očitovanja kaže da je u dan Gospodinov, to jest na dan kršćanske nedjelje bio uznesen u duhu da dozna i očituje nam sakrivene tajne (*Fui in spiritu in Domenica die* — Ap. 1, 9). I sveti Luka spominje kršćansku nedjelju pod nazivom »u prvi dan nedjelje« (Djela Apost. 20, 7). Sv. Pavao piše Korinćanima, »u prvi dan sedmice«, to jest u nedjelju, da saberu milostinju za jeruzalemske kršćanske siromahe (1 Kor. 16, 2).

Dakle, izrazi Svetog Pisma Novog Zavjeta pod riječima »dan Gospodinov«, »prvi dan u nedjelji«, znače jednu isto: kršćansku nedjelju. Današnju kršćansku nedjelju, eto, Sveto Pismo zove »*danom Gospodinovim*«.

4. Zašto je nedjelja dan Gospodinov. Što je navelo svetu majku Crkvu da je prvi dan u sedmici odredila svetačnim danom svojoj djeci?

U »prvi dan po suboti«, to jest u nedjelju, uskrsnuo je naš Gospodin Isus Krist. Tog istoga dana, navečer, uskrsnuli Isus objavio se je sabranim apostolima. Opet, u slijedeću nedjelju, došao je k njima sakupljenima. Apostolima upalo je u oči, zašto Krist i drugi put njima sabranima ukazuje se, nakon pauze ostalih šest dana, opet u nedjelju! I to, kad su oni zajedno u večernje doba dana, to jest u vrijeme, kad su s Kristom imali zadnju, euharistijsku večeru! Kao da je time Krist htio potsjetiti svoje apostole, koji prestavljaju početke Njegove Crkve, kako mu je ugodno, da baš osmi dan, nedjelju imaju za uspomenu Njegova uskrsnuća. Kristovo uskrsnuće je pečat svega Njegova otkupiteljskoga djela. Ono je u najvećoj mjeri Kristov, Gospodinov dan. Toga osmoga ili nedjeljnog dana sv. Pavao u Troadi, navečer, euharistijskim načinom, lomljenjem Kruha, komemorira dan Gospodinova uskrsnuća. Apostoli su, dakle, zapazili i odnijeli u uspomeni ne samo *nedjeljni* dan Kristova uskrsnuća nego i osmi, nedjeljni dan, kad Isus ponavlja svoje ukazanje.

I to se je apostolima zasjeklo u pamet, da deseti dan iza slavnog Uzašašća, to jest u prvi sedmični dan, u nedjelju, Krist im je poslao svoga Duha Svetoga. Opet su oni na okupu s Marijom da čekaju dolazak Duha Kristova koji će im biti mjesto Krista. Na uskrsnu nedjelju, uvečer, Krist im je dao Duha Svetoga da opraštaju grijehe poka-

janim grešnicima, a evo sada istoga nedjeljnog dana taj obećani Duh Sveti dolazi i obuzima ih. Dakle, novi razlog da apostoli utvrde nedjelju kao dan Gospodinov. Apostolima nije Krist samo obećao Duha Svetoga, nego im je u jednoj prigodi kao zaprijetio, da ne ode li On u nebo, neće im Ga poslati, pa su apostoli bili svijesni što im je Duh Sveti, i eto *Njega* u dan nedjeljni, kad im se i Krist uskrsnuli ukazao. K svemu tome ni to nije moglo ostati da apostoli ne zapaze, kako i uskrsnuli Krist i Duh Sveti dolaze k njima uprav, kad su oni *zajedno na okupu, na molitvi.* Njima, kad su u skupu, kad su na molitvi dolaze Krist i Njegov Duh Sveti. I to u dan nedjeljni! Dakle, otajna je volja Kristova, da Njegova Crkva mjesto stare Subote ima svoju novu Subotu u »dan Gospodinov«, naime u prvi dan iza Subote, u nedjelju.

Krist je pravi kršćanski »Sabat«! Židovski sabat (subota) i kršćanska nedjelja dani su tjelesnog pokoja, mira. Bog je prestao stvarati i opočinuo je sedmog dana. Krist je u subotu u grobu počivao od truda svoje pregorke muke. Taj je pokoj ovjekovječio u svom slavnom uskrsnuću. Svojom smrti i uskrsnućem Krist je ljude riješio njihovih grijeha, tako je i njima pribavio duhovni počinak. Krštenjem čovjek polaže u grob svog »starog«, grešnog čovjeka, da u dobrim djelima kršćanskog preporoda uskrsne na nov život. Kaže sv. Augustin, da je Kristovo uskrsnuće nama udijelilo sretnu vječnost i posvetilo nam dan Gospodnji. K tomu dodaje sv. Grgur Veliki: Mi kršćani razumijemo i držimo duhovno ono što je napisano o Sabatu. Sabat znači »pokoj«. Pravi Sabat mi imamo u našem Otkupitelju, Isusu Kristu *(Verum autem Sabatum ipsum Redemptorem nostrum Jesu Christum habemus).*

5. Kršćanska nedjelja jest liturgijski dan štovanja Boga u Isusu Kristu. Dvije su pozitivne nedjeljne zapovijedi, prva: ustegnuti se od tjelesnog posla, a druga: činiti dobra djela, među kojima na prvom je mjestu, da s ostalom braćom kršćanima budemo kod euharistijske Žrtve svete Mise.

U Gospodnjem danu nedjeljnom ne obavljamo zabranjenih ručnih posala. Ali kršćani treba da znadu, da nedjeljni »nerad« nipošto ne znači *dangubu* i *lijenost.* Nerad je nenaravan, zato je i grešan, kad njime sebi i svojima ne pribavljamo sredstva življenja. Čovjek bi radio i da nije sagriješio, jer tijelo i život zahtjevaju fizični rad. Dangubu svi učitelji kršćanskog života zovu »uzglavljem« svake opačine. Ona je grešna i od nedjelje. To je razlog,

da u početku kršćanske nedjelje ne nalazimo da je zabranjen ručni rad. Sv. Jeronim piše, da u betlehemskim samostanima redovnice, nakon što bi obavile nedjeljne liturgijske dužnosti u crkvi, opet bi prihvatile ručni posao. Štaviše, sv. Benedikt nalaže u svom Pravilu, da se od nedjelje nametne ručni rad onim lijenim redovnicima koji neće da Gospodinov, nedjeljni dan posvete duhovnom čitanju i svetom razmatranju, da tako naređenim radom izbjegnu, od nedjelje, lijenost *(Dominico die... si quis ita neglegens et disidiosus fuerit, injugatur ei opus quod faciat, ut non vacet).* Što je još značajnije: sv. Grgur Veliki zove »Antikristom« nekoga koji je kvario svijet učeći ga da od nedjelje ništa ne radi *(quos quid aliud nisi Antichristi praedicatores dixerim qui veniens diem dominicum ab omni faciet opere custodiri).*

Nedjeljni »nerad« nije zato da se predamo pogubnoj lijenosti. Crkva je tijekom vremena zabranila služnički posao, da se riješimo bremenskih briga, i svu pamet i srce dignemo Bogu, i duhovnom slobodom posvetimo se od nedjelje u crkvi svetim djelima privatne i liturgijske pobožnosti. U jednom govoru sv. Cezarija kaže ovaj sveti Otac: Što je, predraga braćo, kršćanima zapovjeđeno da naročito u nedjeljne dane ne rade i ustegnu se od zemaljskog posla, to je zato, da budu spremniji i pripravniji obaviti službu Božju. Nedjeljni dan zato je nazvan »danom Gospodinovim« (dies dominicus), da se ustegnemo od zemaljskih djela iliti od svjetovnih grešnosti, a predamo se Božjoj službi. Gledajmo, da »nerad« ne bude nam isprazan, nego ocijepljeni od poljskog rada i svakog posla predamo se *Božjim službama.* Kogod može neka dođe na večernju i jutarnju službu, i u crkvi, na sastanku s ostalom crkvom, moli Boga za svoje grijehe. Ko ne može da k ostalim vjernicima dođe u kuću Božju, neka bar u svojoj kući moli. Neka u nedjeljni dan niko ne izostane od službe Božje, i dok drugi lete u crkvu, da on lijenac, ostane kod kuće.....

U gornjim riječima sveti Otac istovjetuje u nedjeljnim danima zemaljske poslove sa svjetovnim nepodopštinama ili grešnostima *(a terrenis operibus vel mundi illecebris).* To je važno za pravo shvaćanje kršćanskog svetkovanja nedjelje. U očima starog kršćanstva nedjeljni »nerad« znači *uztezati se od grijeha.* Krist je kršćanska nedjelja. Krist je naše otkupljenje od grijeha. Nedjelja je dan Gospodinov, da se čuvamo grijeha. Sv. Justin piše, da je pravo posvetio dan Gospodnji onaj krivokletnik ili

kraljivac koji je s nedjeljom prestao griješiti, ili onaj bludnik koji je u nedjelju pokorio se od svog zla života. Nastavlja sv. Augustin, da kršćani nedjelju duhovno opslužuju, kad ne čine »ropska djela«, a u misli Božjoj ropska su djela: grijesi, jer Gospodin Bog kaže, ko griješi, da »*rob je grijeha*«. U nedjeljne dane, kaže sv. Grgur Veliki, da se imamo ostaviti rada i posvetiti se molitvi pod svaki način, da tako u nedjelje, kao u dan Gospodnjega uskrsnuća, molitvama operemo nemarnosti koje smo počinili u šest drugih dana. Sveti crkveni Oci zovu, dalje, posvećeni dan Gospodnji »*nedjeljom kršćanskog srca*« (»Sabbatum cordis«). S punim pravom! Čisto srce svetkuje, kad je slobodno od grijeha. Grijehom robujemo tiranu Sotoni. To je u duhu našeg Otkupitelja Isusa, koji kaže svojim vjernicima: *Iz srca izlaze zle misli, ubijstva, preljube, bludnosti, krađe, lažna svjedočanstva, psovke* (Mat. 15, 19). Također, starim kršćanima dan Gospodinov jest »*velika nedjelja*« (magnum Sabbatum), jer sačuvani od grijeha vrijedni su da se u svetom duševnom miru i kontemplativnom ushićenju već na zemlji tijesno sjedine s Bogom.

O. Leonard Bajić, franjevac.

Sakramenat Pokore

(Nastavak)

ISPIT SAVJESTI

Tridentinski sabor kaže da su pokornici dužni ispovijediti grijehe »koji im budu poznati nakon marljivog ispitivanja samih sebe, te pošto su istražili sve zavoje i skrovišta svoje savjesti.«

Po sebi, dužni smo pod teški grijeh obaviti ispit savjesti za teške grijehe. Ali je dužnost ispitivanja savjesti ipak relativna. Duše koje se marljivo čuvaju grijeha i obično žive u milosti, ne će trebati dugog ispitivanja, ako slučajno upadnu u teški grijeh, jer će im taj grijeh i onako neprestano biti na pameti dok ga ne ispovijede. Isto tako osobe koje se često ispovijedaju i koje možda svaki dan ispituju savjest, ne će trebati dugog ispitivanja prije ispovijedi, jer obično dobro poznaju stanje svoje duše. — Ipak je dobro da i oni koji se često ispovijedaju, uvijek marljivo ispitaju svoju savjest, jer će tako ispovijed i za njih biti od mnogo veće koristi. Jedino duše

koje su odviše plašljive i nesigurne nije dobro da previše kopaju po svojoj savjesti, jer će se time samo još više uznemiriti, pa će svu važnost polagati u kojekakve sitnice, a manje će gledati na kajanje.

Vrijeme i marljivost u ispitivanju savjesti ovisi:

1) *O vremenu koje je proteklo od zadnje ispovijedi.* Već smo kazali da dužnost ispitivanja savjesti nije tako teška za one koji se često ispovijedaju, pogotovo ako i svaki dan obavljaju ispit savjesti. Mnogo duže i pomnjivije treba da se ispitaju oni koji se rijetko ispovijedaju, tim duže što se rijeđe ispovijedaju.

2) *O vjerskom znanju i duševnom stanju* onoga koji se ispovijeda. Onaj koji je bolje upućen u vjerske stvari i koji provodi intenzivniji duhovni život, treba da se potanje ispita nego li onaj čije je vjersko znanje manje i koji se manje brine oko duhovnog života. Ali opet treba naglasiti da se plašljive duše ne uznemiruju, ako se ne mogu sjetiti svih pogrešaka, jer za male grijehe po sebi nijesmo ni dužni da se potanko ispitujemo. To je potrebno više radi napretka u duhovnom životu nego li radi cjelovitosti same ispovijedi.

3) *O množini grešnih pogibli i napasti.* Onaj koji je izložen češćim i težim pogiblima da sagriješi i onaj koji je možda po naravi strastven i nasilan, trebat će potanjeg ispitivanja, nego li onaj koji nema većih vanjskih ni nutarnjih napasti i možda je mirne, i usklađene naravi.

4) *O zdravstvenom stanju.* Osobe koje su slabe i boležljive, i koje svaki duševni rad odviše umara, mogu se zadovoljiti i kratkim ispitom savjesti. Isto vrijedi za osobe kod kojih je duševno zdravlje poremećeno, kao što je to kod nervoznih i skrupuloznih. Ostaje im samo dužnost da na slijedećoj ispovijedi kažu grijehe, kojih su se kasnije sjetili. Ali ne treba radi toga da prije idu na ispovijed nego bi inače išli.

Kakva mora da je naša marljivost u ispitivanju savjesti? Onakva kakvu imademo kod drugih važnih posala. Dakle ozbiljna, ali opet bez pretjeravanja i prevelikog napinjanja.

Svakome je slobodno izabrati način kako će ispitati savjest. Gotovo svi molitvenici imadu formulare prema kojima se lako možemo ispitati. Ali još najlakše i najjednostavnije možemo to obaviti, ako pređemo u pameti zapo-

vijedi Božje i Crkvene, te glavne grijehe. Ne smijemo zanemariti grijehe koje smo učinili propuštanjem dobrih djela i slabim ispunjavanjem svojih dužnosti.

Prije ispitivanja molimo Boga da nam on svojom milošću rasvijetli sve zakutke naše duše, da uzmognemo lako spoznati sve njezine sakrivene rane.

ZADOVOLJŠTINA

Sam čovjek ne može dati Bogu zadovoljštinu za uvredu koju mu je grijehom nanio. Budući da je on omeđeno biće, ne može da plati neizmjerni dug što ga je na sebe navalio smrtnim grijehom. Isus Krist je u svome milosrđu taj dug uzeo na sebe, pa primjenjujući u sakramentalnom odrešenju svoje zasluge pokorniku oprašta mu grijeh i vječnu kaznu. Ali i čovjek treba da sa svoje strane pokaže te želi zadovoljavati pokoru, da tako omili Bogu i skloni ga te mu oprosti i vremenite kazne koje su preostale i poslije odrešenja. Osim dobrih djela što ih svojevoljno čini, najbolje je sredstvo da postigne tu svrhu *sakramentalna zadovoljština*. Ona sačinjava bitni dio pokornikove dispozicije za primanje ovog sakramenta, a sastoji se u dobrovoljnom primanju pokore koju mu ispovjednik odredi. Za valjanost odrešenja dovoljno je da pokornik primi zadanu pokoru sa namjerom da će je doista izvršiti. Ako bi je kasnije svojevoljno zanemario učinio bi grijeh, ali bi ispovijed ipak bila valjana. Ako bi je nehotice zaboravio ili je ne bi mogao izvršiti, ne bi nikako sagriješio.

Zadovoljština je jedna od glavnih razlika što postoje između sakramenta Krsta i Pokore. Na Krstu opraštaju se svi grijesi i sve kazne, tako te nije potrebna nikakva zadovoljština. Naprotiv u sakramentu Pokore opraštaju se grijesi i vječna kazna, ali ostaje vremenita kazna koju moramo pretrpjeti ili na svijetu ili u čistilištu. »Po krštenju oblačimo Krista i u njemu postajemo posve novo stvorenje, postigavši potpuno i cjelovito oproštenje svih grijeha. Naprotiv sakramentom Pokore nikako ne možemo doći do te obnove i potpunosti bez našeg velikog plača i truda, jer to traži božanska pravda. Tako da su sveti oci s pravom nazvali sakramenat Pokore nekim mučnim krštenjem.«[1])

---

[1]) Trident. Sess. XIV, c. II.

»Doista čini se da i božanska pravda zahtijeva te se drugačije primaju u milost oni koji su prije krštenja po neznanju sagriješili, a drugačije oni koji, pošto su jednom bili oslobođeni od ropstva grijeha i đavla, i primili dar Duha Svetoga, nijesu se bojali znalice oskvrniti hram Božji i ražalostiti Duha Svetoga. A božanskoj se dobroti pristoji da nam se ne otpuštaju grijesi bez ikakve zadovoljštine, da ne bi u danoj prigodi, smatrajući grijehe lakšima, nepravedni i bestidni prema Duhu Svetomu, uvalili se u još teže, spremajući si srdžbu za dan srdžbe.«[2])

Muka koju ulažemo u sakramentu Pokore da nam se oproste grijesi jest već i samo kajanje, kojim treba da svoju volju odvratimo od grijeha i upravimo je k Bogu. A ta se volja, osobito poslije dugoga griješenja, teško odvraća od zla i još teže zamrzi na njega. Tu borbu opisao je sv. Augustin: »... Uronio sam u sebe. Što sve nijesam rekao sebi samome? Kakovim sve mislima nijesam šibao dušu svoju kao bičem da me slijedi u pokušaju, da pođem za tobom? Ona se opiraše. Ustručavala se, ali se ne mogaše opravdavati. Iscrpljeni su bili i slomljeni svi proturazlozi. Ostade joj nijemi drhtaj. Otkinuti se od uobičajene navike koja ju je vukla u propast, zadavalo joj smrtni strah.«[3])

Drugu muku zadaje nam sama ispovijed grijeha, i to sa dva razloga: prvo što smo dužni kazati sve svoje opačine koje mukom moramo često dozivati u pamet; drugo što je to ipak neugodno, osobito kod nekojih grijeha. Zato Tridentinski sabor kaže: »Sama teškoća ovakove ispovijedi (cjelovite) i stid očitovati grijehe mogla bi se pričinjati velikom, kad ne bi bila olakšana tolikim udobnostima i takovim utjehama koje se posve stalno daju po odrešenju svima koji dostojno pristupaju ovom sakramentu.«[4])

Nu osim ovih dviju teškoća što ih od nas traži sama narav sv. Ispovijedi, moramo još preuzeti na sebe posebnu pokoru u zadovoljštinu onih grijeha za koje se kajemo i koje ispovijedamo. I ta je obveza tako teška, da nam ni sama ispovijed ne bi bila valjana, kad ne bismo htjeli prihvatili ovu pokoru.

Ipak, ako usporedimo onu malu pokoru što nam je svećenik odredi sa veličinom grijeha, vidimo da je ona

---

[2]) Trident. Sess. XIV, c. VIII.
[3]) Confess. l. VIII, c. VII.
[4]) Sess. XIV, c. V.

tako malena. Zato se onaj, koji doista skrušena srca pristupa ovom sakramentu i kome je doista žao što je Boga uvrijedio, ne može samo s njom zadovoljiti. Čitavi njegov život poslije ispovijedi treba da bude prožet duhom zadovoljštine. Tu nam opet dolazi u susret naš jedini posrednik i zagovornik kod Oca Isus Krist. »Toliko je božanska velikodušnost darežljiva, te mi možemo zadovoljiti Bogu Ocu po Kristu Isusu ne samo kaznama koje smo dragovoljno preuzeli da zadovoljimo za grijeh ili koje su nam nametnute po sudu svećenika prema mjeri zlog djela (sakramentalna pokora), nego — što je najveći dokaz ljubavi — i vremenitim bičevima koje nam Bog šalje a koje mi strpljivo podnosimo.«[5])

Isti smisao imade molitva što je moli svećenik pošto nam je dao odrešenje: »Muka Gospodina našega Isusa Krista, zasluge bl. Djevice Marije i sviju svetih, štogod dobra učiniš i zla podneseš, sve to neka ti bude na otpuštenje grijeha, umnoženje milosti i nagrada za život vječni.«

Kako smo već kazali, Isus je potpuno zadovoljio za sve grijehe sviju ljudi. Ali ta zadovoljština Kristova koristi onima kojima se primjenjuje. A primjenjuje se onima koji, pošto su po milosti postali jedno s njime, i sami sudjeluju u toj njegovoj zadovoljštini kao udovi sa glavom. To je ono što je sv. Pavao rekao: *Nadopunjam ono što manjka mukama Kristovim.*[6]) Mukama Kristovim ne manjka po sebi ništa, nego je sv. Pavao htio reći da on kao ud tijela Kristova pridonaša onaj dio koji na njega kao ud spada. Jer istom onda je zadovoljština za udove potpuna, kad i oni pridonesu svoj dio. Zato kaže Tridentinski sabor: »Dok trpimo zadovoljavajući za grijehe, postajemo slični Kristu Isusu koji je zadovoljio za naše grijehe, od koga nam je sva mogućnost, imajući u tome sigurno jamstvo, da *ako zajedno s njime trpimo, da ćemo s njime biti i proslavljeni.*[7]) Jer ova naša zadovoljština što je za svoje grijehe dajemo nije takova te ne bi bila po Kristu Isusu. Jer mi koji po sebi samima ništa ne možemo, sudjelujući s njime koji nas jača, sve možemo. Tako čovjek nema čime bi se hvalio, nego je sva naša hvala u Kristu, u kome živimo, u kome zaslužujemo, u kome zadovoljavamo čineći

---

[5]) Trident. Sess. XIV, C. A.
[6]) Coloss. I, 24.
[7]) Rim. VIII, 17.

dostojne plodove pokore, koji imadu snagu od njega, koje on prinosi Ocu te ih po njemu Otac prima.«[8])

Tako se i ovdje ostvaruju riječi misnog Kanona: »Po njemu s njime i u njemu jest tebi Bogu Ocu u jedinstvu Duha Svetoga svaka čast i slava.«

---

[8]) Sess. XIV, c. VIII.

O. Pavao. Badurina.

Smisao svetih Sakramenata

»Budite savršeni kao što je savršen Otac Vaš nebeski«. Nama je Krist upravio ove riječi premda je bolje nego itko poznavao bijednu i grešnu ljudsku narav. Već je apostole morala zapanjiti ova zapovijed. Ta, kako bi se mogli uzdići do neizmjernog Božjeg savršenstva! Ali Krist, koji nas ljubi nepojmljivom ljubavi, otkriva sredstva kojima će premostiti taj silni jaz, nalazi put kojim će nas posve u sebe pretopiti. Čini nas dionicima svog otkupiteljskog djela, za koje hoće da bude neprestana sadašnjost, a ne da pripada prošlosti, da živi samo u uspomeni. On nam je u svojim sakramentima ostavio neiscrpiva vrela svoje milosti. Milost je to po kojoj umiremo grijehu, a počinjemo živjeti Bogu, milost po kojoj se tajinstveno, ali realno sjedinjujemo s Kristom postajući udovi Njegova Otajstvenog Tijela, jednom riječju: po njoj postajemo jedno s Kristom.

Svaki se značajniji korak našeg života posvećuje posebnim sakramentom. Svi Sakramenti podjeljuju milost, t. j. daju duši život Kristov ili učvršćuju u nama težnju da postanemo Kristu što sličniji, ali svaki od njih ima svoj posebni oblik, svoju specifičnu snagu. Sv. Krst nas čini sposobnima za vrhunaravni život; Presv. Euharistija hrani taj život; padnemo li, pokora nam ga iznova daje; približuje li se smrt, Posljednje Pomazanje nas sprema za put u vječnost. Krist je predao dijeljenje sakramenata svojoj Crkvi, koja — poznavajući njihovu neizmjernu vrijednost, nije nikad i neće nikad izostaviti ma i jedan sakramenat, već podiže svoj glas kad bi vjernici to zanemarili, što se tokom stoljeća i dešavalo. Mi smo sami svjedoci bujnijeg procvata kršćanskog života nakon poziva pape Pija X. na što češće primanje sv. Pričesti.

Ali ipak imade ih mnogo i među organiziranim katolicima, u redovima t. zv. elite, koji premalo cijene sakramente, jer ne poznaju dobro njihovu važnost i uzvišenost, premalo cijene milost koju po njima dobivamo i manjkavo se na njih pripravljaju. Osobito to biva kod Sakramenata: Sv. Krsta, Potvrde i Posljednjeg Pomazanja. Neće biti s toga na odmet, pače smatram potrebitim, svratiti pažnju ovim trima sv. Sakramentima, toli važnim u životu kršćanina, jer ovi nažalost za mnoge znače tek neku formalnost.

SAKRAMENAT SV. KRSTA

»Koji uzvjeruje i *pokrsti se*, spasit će se« (Mark. 16, 16—7). »Ako se ko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje« (Iv. 3, 5—6). Za naše spasenje, za vječni život Krst je neophodno potrebit i zato ga nazivamo temeljnim, najpotrebitijim sakramentom; bez njega smo nesposobni za vječni život, mrtvi; bez njega i prije njega ne možemo primiti nijedan drugi sakramenat. Na Krstu nas je Duh Sveti utjelovio u Krista. Tada smo se po prvi put susreli s Kristom i On se s nama nerazdijelivo, zauvijek sjedinio, u koliko mi tu vezu grijehom ne raskinemo. Prvi put je našom dušom prostrujao božanski život, on nas je obuhvatio, prožeo. Tako je Kristov život postao našim životom, a naše djelovanje, koje iz ovog novog života izlazi, Kristovo je djelovanje.

Sv. Krst nas stavlja u naročiti položaj prema presv. Trojstvu. U ime presv. Trojstva smo primili život milosti. Sv. Krst nas je učinio djecom nebeskog Oca, Krista nam je dao za brata, a duše naše učinio hramom Duha Svetoga.

Sv. Pričest stoji sasvim u službi ovog Sakramenta. Ona mora jačati, hraniti ovaj tajinstveni život: sve uže i sve tješnje nas sjedinjivati s Kristom. Kome je jasno ovo prvo sjedinjenje čovjeka s Kristom po sv. Krstu, tome je sv. Pričest nešto sasvim naravno, nešto što se samo po sebi razumije, jer je sv. Pričest kao hrana potrebita za vrhunaravni život, kao što je materijalna hrana potrebita za naravni život.

Divni su obredi sv. Krsta i kriju u sebi duboku simboliku. Već kod blagoslova vode krštenja sve ceremonije prožima jedna ideja: Duh Sveti posvećuje vodu, koja će očistiti od grijeha sve one koji se u nju urone, a rađaju se za božanski život.

Pratimo li sam obred krštenja, već od početka ista nam ideja izbija. Svećenik lagano tri puta dune u lice djetetu i rekne jednom: »Iziđi iz njega, nečisti duše, a daj mjesto *Duhu Svetomu* Utješitelju«. Prije nego pristupi krstionici govori: »Zaklinjem te, svaki nečisti duše, imenom Boga Oca svemogućega i imenom Isusa Krista Sina njegova, Gospodina i Suca našega, i krepošću Duha Svetoga, da odstupiš od ovoga stvora Božjeg, kojega se je naš Gospodin dostojao pozvati k svetomu hramu svojemu, da postane hram Boga živoga i Duh Sveti da stanuje u njemu.«

Iza samog podijeljenja sv. Krsta svećenik pruža bijelu haljinu (rupčić) kao simbol čista srca uz riječi: »Primi bijelu haljinu i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista, da imaš život vječni.«

Zatim pruža kršteniku ili kumu zapaljenu svijeću, simbol živoga Krista u nama govoreći: »Primi goruću svijeću i neporočan čuvaj svoje krštenje. Vrši Božje zapovijedi, da Gospodinu, kada dođe na svadbu, možeš poći ususret zajedno sa svim svetima u nebeskom dvoru i da živiš u vijeke vjekova.«

Napokon svećenik u ime Kristovo upravlja kršteniku riječi: »Idi u miru i Gospodin bio s tobom.«

Iz svega ovoga nam je jasno, zašto se sv. Krst mora što prije podijeliti i nastojati, da se uvijek, osim u skrajnjoj potrebi, dijete krsti svečano u crkvi. Presveto Trojstvo posebnom radošću gleda na novokršteno dijete, nad njim neprijatelj Boga i ljudi nema više vlasti, u njemu presv. Trojstvo vidi samoga Krista, premda to dijete ništa nezna, ništa ne razumije, ništa ne vrši.

Zahvalimo Bogu, koji nas je u svojoj velikoj dobroti i ljubavi učinio svojom djecom. Ostanimo vjerni svojem krsnom zavjetu, što češće ga obnavljajmo, napose iza sv. Pričesti. Odričući se đavla — grijeha, prionimo što čvršće uz Krista, Crkvu i iznova će krsna milost proteći u nama iz dubine naših duša gdje je neizbrisivim biljegom utisnuta. Tako umire stari čovjek, a novi se pomlađuje.

SV. POTVRDA

Malo ih je koji još nešto znaju u naše vrijeme o ovom divnom Sakramentu. Tek toliko, da se izabire bogate kumove, da se dobije lijep dar i ode na izlet. Sam sakramenat, njegov smisao i svrha, tek malo površno ili nimalo nam je poznat.

Sv. Potvrda učvršćuje u nama vrhunaravni život koji smo primili na sv. Krstu. Kako i koliko je jaka potvrdna milost vidimo na apostolima. Tek iza silaska Duha Svetoga, što se događa od onih plašljivih, neukih i priprostih ljudi? Postaje otvoreni, javni branitelji i svjedoci Kristovi. Baš tako živi svjedoci Kristovi moramo postati i mi, mora postati današnja kršćanska omladina. I danas treba mnogo snage i milosti da se oduppremo svim protivnicima Božjim, da budemo čvrsti i da hrabro ispovijedamo svoju vjeru. Ta, danas postoje veće opasnosti nego što je bio križ i arena. U mladenačkoj dobi mnogi i mnoge otpadaju od vjere djetinstva svoga. I zato je upravo potrebit sakramenat koji će ih učiniti jakima i vjernim, stalnim i čvrstim. Potvrdenik će izdržati i u najvećim poteškoćama kršćanskog života. Borit će se za svoju vjeru najvećim oduševljenjem, spreman i na mučeništvo. Sv. Potvrda ga usposobljuje za bojovnika Kristova. Darovi Duha Svetoga daju dublje razumijevanje vjere (razum, znanje, mudrosti i savjeta), a pobožnost, strah Božji i jakost potiču nas na vanredna djela u službi Gospodnjoj.

Sv. Potvrda dovršuje u nama ono što je sv. Krstom započeto. Svjetovnjak postaje neslužbenim svećenikom, — on moli, žrtvuje, poučava — postaje apostol — izgara za duše silnim plamenom koji je zapalio u njemu Duh Sveti. Da se baš radi o laičkom svećeništvu dokazuju neke ceremonije kod sv. Potvrde. *Biskup* diže nad potvrdenikom svoje ruke i pomazuje ga. Vrlo je važno, da baš organizirani katolici, članovi Kat. Akcije, razume što znači Potvrda, u ovom »kaotičnom vijeku« kada smo mi svjetovnjaci postali saradnicima Crkve, kada nas je sv. Otac pozvao da sudjelujemo kod izgradnje kraljevstva Božjega u dušama.

POSLJEDNJE POMAZANJE

Smrt je za nas velika tajna, ali mi vjerujemo da ona samo prelazi u vječnost. Umiranje je najozbiljniji, najteži čas u životu i u našoj naravi leži da se tjeskobno spremamo pred vječnog Suca. Ali Krist nam i ovdje pomaže svojim Sakramentom koji nas tješi, jača i sprema za korak u daleku vječnost. On nam govori po svom apostolu Jakovu: »Boluje li tko među vama, neka dovede svećenike Crkve, da mole nad njim i mažu ga uljem u ime Gospodnje, pa će pouzdana molitva spasiti bolesnika, Gospodin će mu olakšati, i ako je u grijesima, oprostit će mu se.«

Krivo je mišljenje, da onaj koji primi ovaj Sakramenat, mora nužno umrijeti, pače on mu može vratiti tjelesno zdravlje. Ali to ne valja iz neke obzirnosti previše naglašavati, jer je Posljednje Pomazanje uglavnom Sakramenat koji sprema na smrt. Ono bolesnika još više sjedinjuje s Kristom, pročišćuje umirućega i potpuno ga sprema za vječnost. Postoje li još kakovi grijesi, a bolesnik ih ne može ispovijediti, oni mu se opraštaju. Čovjek koji se je po sakramentu ponovno u Kristu rodio, po sakramentu evo umire u Kristu. O našoj vječnoj sreći vrlo mnogo ovisi da li smo primili ovaj sakramenat ili ne. I zato, jer je tako važan, potrebno je da ga se radije prerano nego li prekasno podijeli. Napose treba paziti, da se pozove svećenika dok je bolesnik još pri svijesti.

Umočivši palac u sveto ulje svećenik križajući maže bolesnika na očima, ušima, nosnicama, ustima, na rukama i nogama izgovarajući riječi: »Ovim svetim pomazanjem i svojim preblagim milosrđem oprostio ti Gospodin, štogod si gledanjem, (slušanjem, mirisanjem, kušanjem i govorom te hodom — prama mjestu koje maže) sagriješio. Amen.« Proseći zatim od Gospodina pomoć iz svetišta, da neprijatelj ne bude mogao ništa protiv bolesnika, sveta Crkva preko svećenika stavlja svoje dijete pod zaštitu i okrilje Stvoritelja, koji neka mu bude obrana i jakost u teškom i odsudnom času smrti.

Sveta Crkva je učinila svoje. Djetetu svome povila je rane uljem, napojila ga je vinom božanske ljubavi, dala mu je Popudbinu za daleki put, u vječnost. Još će mrtvo tijelo položiti u blagoslovljenu zemlju, gdje da čeka uskrsnuće i molit će se za njegovu dušu u neprestanoj Žrtvi.

Već u danima zdravlja treba se spremati na smrt i o njoj pozitivno misliti, t. j. da ona znači povratak u očinsku kuću i život shvatiti radosnim hodočašćem u vječnu domovinu.

Presudni je čas za nas bio krsni dan. Tada smo bili ucijepljeni u Krista; ta je veza sv. Potvrdom postala još čvršća, a još tješnja po Euharistiji. I zato se ne treba smrti bojati.

To je tek kratki uvid u neizmjerno blago što nam Gospodin daje u svojim Sakramentima. Otvorimo svoja srca, pripravimo svoje duše vjerom, ufanjem i ljubavlju,

da nas posve ispuni i prožme milost Gospodnja prama onoj sv. Pavla: »Ne živim više ja nego Krist u meni.« Neka nas Sakramenti još više Crkvi, toj predobroj majci našoj, neka nas ispune još većim štovanjem prama djeliteljima tih svetih tajna. Ukratko, neka sve naše nastojanje bude usredotočeno na to, da uzmognemo s Apostolom svijeta puni ufanja klicati: »Život mi je bio Krist, a smrt dobitak, jer očekujem milosrđe Gospodinovo.«

Prof. Irena Javor.

U službi Gospodnjoj

(Svršetak)

II.

Brevijar je u najužoj vezi sa sv. Misom. Matutin (Jutrnjica) i Laudes (Pohvale) služe kao priprava na sv. Misu. ostali dijelovi oficija produbljuju i učvršćuju one misli i osjećaje, koje nam je probudila sv. Misa. Misali i Brevir idu uporedo s crkvenom godinom i pred našim očima odigrava se gluma cijelog stvaranja i otkupljenja. Mi nismo tu samo gledaoci, posmatrači, jer stvaranje i otkupljenje izvršilo se je i nad nama.

Mnogo se je toga i lijepa napisalo već o Breviјaru. Liturgijski život svećenika ovisi o tom koliko zna iz Brevijara crpsti i razumijevati. Žalosno je u breviru gledati samo teški jaram, breme dužnosti, koju vršimo teškom mukom samo iz straha pred smrtnim grijehom, a ne iz nutarnjeg razumijevanja i iz ljubavi prama Kristu i Njegovoj Crkvi. Brevijar je uz žrtvu sv. Mise naša čvrsta obrana, vječni izvor svijetla, snage, utjehe i mira. Brevijaru ide mjesto pred svim drugim molitvama, jer je to skupna i javna molitva, koja stavlja cijeloga čovjeka, dušu i tijelo, u službu Božju. Molimo ga u ime svete Crkve, koja drži najvažnijom i najdražom dužnosti. Zato se i zove *oficij*. To je molitva zaručnice Kristove, pak Bog neće tu molitvu odbiti. Nemoguće bi bilo, da Krist odbije molbu svoje zaručnice. Cijenimo dakle Brevijar više od svega i ljubimo ga nada sve. Kod recitiranja Brevijara moramo se držati savjeta sv. Benedikta, da srce odgovara riječima. Dok recitiramo psalme, razmišljamo njihov smisao.

Da recitacija Brevijara koristi potrebno je i to, da razdijelimo pojedine dijelove na određene satove. Učeni Beda kaže: »Onaj će moliti sa razumijevanjem, koji tačno u određeno vrijeme izvršuje svoju molitvu.« A i sama molitva Brevijara ište da ga razdijelimo na pojedine dijelove dana. Kako će se n. pr. u 10 sati na večer pobožno moliti Primu s himnom »Jam lucis orto sidere....... ut in diurnis actibus...« ? Ili pristaje li o podne kompletorij u kojem molimo: »Noctem quietam..... concedat nobis Dominus omnipotens« ?

Kod dobro sastavljenog dnevnog reda nije teška ni pravilna raspodjela Brevijara. Matutin i Laudes bili bi najljepša priprava na sv. Misu. Prima bi pristajala za početak dnevnog rada. Podne bi bilo zgodno za male Horae, popodne Vesperae, a za večernju molitvu, ostavimo, nakon svršenog posla, u tišini svoje sobice, kompletorij.

Prati li nas tako Misal i Brevijar od rana jutra do večeri crpimo li tako iz njih hranu za naš duhovni život, onda će biti osiguran naš duhovni napredak. Tog rasporeda moramo se držati i onda, kada bi radi pomanjkanja vremena morali tu i tamo ostaviti druge pobožnosti. Ne želim time reći, da ostalo zabacimo jer mora biti uz javnu liturgičnu molitvu i korisna je i privatna molitva pojedinca, kako nam je pokazao i sam Spasitelj vršeći jednu i drugu, ali rađe pustiti privatnu a liturgičku dostojno obaviti.

Kod recitiranja Brevijara mogu nastati za čovjeka razne poteškoće. Jedinstvo riječi i srca, o kojemu govori sv. Benedikt, nije uvijek lako. Mi smo lako nesabrani, zaboravljivi, lako se rastresemo; kadkada je psalam predug, kadkada tekst nerazumljiv, kadkada moramo najbolje i najprikladnije za to vrijeme upotrijebiti za drugo. Što tada? Neka nas tješi misao, da svoju molitvu uključujemo u molitvu sv. Crkve. Ona moli s nama, a s Njom je Krist, koji onda također moli s nama. Jednom je sv. Gertruda, žalosna radi svoje rastresenosti, zapitala Spasitelja: »Šta mi koristi moliti, kad sam tako nesabrana?« A spasitelj će joj nato, pokazavši prstom na svoje srce: »Gledaj ovo srce, najljepše djelo Presv. Trojstva, njemu možeš žrtvovati sve nesavršenosti, da ih ono usavrši. Tako će se svaka tvoja molitva pokazati savršena.«

Ove riječi Isusove vrijedi i za nas. Kad molimo oficij sa sv. Crkvom i s Kristom, i ako je s naše strane nehotice

nesavršen radi naših slabosti, postaje savršen u presvetom Kristovom Srcu.

To nas dakako ne ispričava od dužnosti, da psalme proučavamo i razmišljamo, da ih možemo što sabranije moliti. Ne bi bilo zaista mnogo, kad bi barem jedamput godišnje proučili koje tumačenje psalama. Mogli bismo i mi tada reći sa sv. Augustinom: »Moj psalterij je moje veselje« (In Psal. 137, 3). Tada bi bio također i za nas kao i za sv. Ivana Zlatoustoga: David prvi, srednji i zadnji, početak, sredstvo i cilj našega liturgijskog života.

III.

I treći dio liturgije, *sv. Sakramenti*, od velikog je značenja za svećenički život. Sakramenti simboliziraju i realiziraju vječno djelovanje Kristovo u Crkvi. Kad je Krist dao svojim učenicima moć da opraštaju grijehe dahnuo je u njih, kao znak, da im daje svoj duh. Između Krista i svećenika stvara sv. Red tajinstvenu vezu. Svećenik nije samo simbolički zastupnik osobe Kristove, nego Njegov »drugi ja«. Kod dijeljenja sv. Sakramenata svećenik je vidljivi organ sakrivenog Krista. Kad svećenik krsti, odriješuje, blagosivlje, posvećuje, tada zapravo Krist to čini, jer je to vlastito samo Kristu, koji je preko volje, ruku i usana svoga sluge podijeljuje Krst, odriješuje, posvećuje. Svećenik mora biti svijestan, da on ondje radi mjesto Krista i zato dijeljenje sakramenata mora uzeti najozbiljnije, onako kako je u Obredniku, da bude mogao onda i iz toga svoj duhovni život jačati i hraniti.

Molitva.

Isuse! Vjerujem da si Ti osnovao sv. Crkvu i da je Duh Sveti vodi do konca svijeta. Vjerujem da je Ona Majka naših duša, koja nas beskrajnom ljubavlju vodi k Bogu. Zato si joj Ti dao veliku moć, da nam daje Tvoje milosti.

Ti sam si, koji u Crkvi učiš, vladaš i posvećuješ. Ti si onaj Krist, koji među nama živi u Crkvi. U svemu ću, upravo djetinjom odanošću, biti uz ovu sv. Majku. S Njom ću osjećati i s Njom ću živjeti, a prije svega s Njom moliti i život joj svoj posvetiti. Tvoja Crkva moli u liturgiji. U Misalu, u Breviјaru i Ritualu sakupljene su njezine molitve. To neka budu i moje molitve.

Sretan sam što sam Tvoj svećenik, svećenik Tvoje Crkve, u čije ime smijem moliti. Za mene to neće biti nikakav teret, nego veselje, jer ću tako moći Tebi odano služiti. Uvijek će mi Brevijar biti u rukama. Hvala Ti, što si mi ga dao, da mogu tako bar ono vrijeme dok ga molim posve pripadati Tebi, te zajedno s anđelima i svecima na nebu i sa sv. Crkvom na zemlji Tebi služiti.

Barem za vrijeme dok budem Brevijar molio moći ću da zaboravim sve zemaljske brige i boli, a samo Tebi hvaliti i slaviti. Kako će odsad drukčije izgledati moja molitva, kad ju budem tako počimao. To više neće biti brzo prebiranje, nego duboko proživljavanje. Zato ću od sada psalme proučavati i razmatrati, da prodru duboko u moje srce, da se bude moglo veseliti, kad se bude veselio moj Psaltir, plakati i nadati se, kad se bude on nadao, a ljubiti kada bude on ljubio. Da budem mogao pobožno moliti, prije molitve dozvat ću sebi u pamet riječi koje nas je sv. Benedikt naučio: »Gospodine, vjerujem, da si Ti svagdje i da Tvoje oko promatra dobre i zle uvijek, a osobito prije nego počimamo moliti.« Uvijek ću također razmišljati one riječi Prorokove: »Služite Gospodu sa strahom, pjevajte mu sa razumijevanjem.« I onu: »Pred licem anđela moliti ću psalme!«

Daj mi dakle, Isuse, Tvoju milost, da uvijek i uvijek tako molim kao da stojim pred Tvojim anđelima i svecima i da moje srce bude uvijek u skladu s riječima.

Daj, da bude moja prva briga, da Brevijar, sv. Misu i sv. Sakramente tako dobro shvatim, da prodru duboko u nutrinu moga srca, pa da prožmu cijelo moje biće, te da me sve bliže i bliže k Tebi vode.

Ti si uzašao na nebo i preobražen vladaš u kraljevstvu Svoga Oca, a po liturgiji zoveš nas k sebi i tu nam daješ milosti, da možemo doći. Nemoj molim Te dopustiti, da u mojem Brevijaru i sv. Misi prođe Tvoje sunce, a da me ne rasvijetli i ogrije. Nemoj nikako dopustiti, da dnevno stojim kod izvora žive vode, a da pri tom žeđam i tražim vodu s drugih zdenaca.

Od sada tako više ne smije biti, nego crpit ću snagu i milost iz liturgije; iz liturgije ću živjeti i po njoj se sve više i više dizati Tvojem Neizmjernom Veličanstvu. Tamo, gdje Ti bez prestanka pjevaju: Svet, svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot. Hosana Tebi, Trojedini vječni Bože. Amen.

S njemačkoga preradio *A. S.*

Iz života svete Crkve

III. HRVATSKI LITURGIJSKI SASTANAK U ĐAKOVU

Kako smo javili u prošlom broju našeg časopisa, od 2 do 4 srpnja tek. god. držat će se u Đakovu liturgijski sastanak pod pokroviteljstvom Preuzvišenoga đakovačkog biskupa Msgra Dra Antuna Akšamovića. Tema kongresa je: Sakramenat sv. Krštenja i Potvrde.

U nedjelju dne 2 srpnja poslije podne bit će u đakovačkoj katedrali svečana »Večernja«, a zatim »Pridi Duše« pred izloženim Svetotajstvom sa uvodnim govorom preuzvišenog Pokrovitelja. Neposredno iza toga u posebnoj dvorani slijedit će otvor kongresa i izbor kongresnog odbora uz prethodni kratki govor predsjednika permanentnog liturgijskog odbora. Iste večeri bit će priređena akademija. Brigu oko priredbe akademije vode: veleuč. gg. Dr. Ivanišić, profesor teologije i prof. Dušan Žanko.

U ponedjeljak i utorak, dana 3 i 4 srpnja jutrom je zajednička recitirana sv. Misa u katedrali.

Na kongresu će se držati referati ovim redom:

1. Dr. Ivanišić: Posvećujuće djelovanje Crkve po svetim Sakramentima;
2. O. Joakim Friganović, O. F. M., kateheta: Krstionica vrelo duhovnog života;
3. Dr. Ivo Delalle: Krštenje i krstionica u prvim vjekovima kršćanstva;
4. Dragutin Kukalj: Sadašnji ritual krštenja;
5. Dr. Matija Markov: Obnova krsnoga zavjeta;
6. O. Dr. H. Bošković, O. P.: Sv. Potvrda dopuna krštenja;
7. Dr. Zv. Marković: Obred sv. Krizme i njegovo značenje;
8. Dr. J. Srebrnić, biskup: Krštenje i Potvrda kao sakramenti Katoličke Akcije.

U ponedjeljak, dne 3 VII poslije podne iza referata veleuč. Dra Markova bit će u stolnici svečana obnova krsnoga zavjeta i blagoslov sa Presvetim.

Utorak pak odmah iza referata preuzvišenog biskupa Dra Srebrnića permanentni liturgijski odbor izvjestit će o radu i raspravit će se smjernice daljnjeg rada uz zaključni govor, a zatim će se kongres zaključiti u katedrali sa »Tebe Boga hvalimo...« pred izloženim Svetotajstvom.

U nedjelju, dne 2 VII jutrom permanentni liturgijski odbor će držati svoju godišnju sjednicu.

U Đakovu je pod predsjedništvom Presvij. Monsgra Dra J. Sokola sastavljen odbor, koji vodi brigu oko nastanbe i prehrane učesnika. Svi oni koji žele prisustvovati kongresu treba da se na vrijeme, ODMAH prijave Liturgijskom Odboru (Biskup. Ordinarijat) Đakovo. Učesnici će biti smješteni u sjemeništu (muškarci) i u samostanu čč. sestara (ženske) te po privatnim stanovima. Oni koji budu smješteni u sjemeništu i kod časnih sestara tu će uz nastanbu dobivati i hranu uz doličnu odštetu. Koji budu smješteni po privatnim stanovima, mogu se prijaviti i za zajedničku prehranu u određenim lokalima. Opetujemo: Potrebito je svakako, da se svaki odmah prijavi odboru u Đakovu, koji će se pobrinuti da svatko bude zadovoljan.

Dubrovačka i Jadranska Plovidba odobrila je svim učesnicima kongresa popust od 50% na svim parobrodarskim prugama i u svim razredima. Očekuje se riješenje Ministarstva saobraćaja glede popusta na željeznicama, o čem će se zanimane obavijestiti preko novina.

Svi, kojima je na srcu procvat liturgijskog života i obnova našeg naroda u duhu liturgije, dođite i poradite u svom okolišu da i drugi pristupe na sastanak! Dođite, braćo svećenici i redovnici, bogoslovi, redovnice, učeća akademska i srednjoškolska omladina. Dođite svi i sve koji ljubite liturgiju, koji je želite što bolje upoznati i od nje živjeti.

Liturgijski Odbor.

Razne vijesti

Liturgija i Jocizam

Poznati katolički omladinski pokret Jocizam u Francuskoj temelji se u prvom redu na liturgiji. Radionica, tvornica, dućan, poslovnica postali su za jocistu žrtvenik i mjesto žrtve: sv. misa je središte života. O tome piše D. A. Veys u Bulletin Parois (1939). Jocisti u reklamama, oglasima, plakatima služe se liturgijskim stilom. Plakat prilijepljen na zidu, koji pozivlje jociste na misu prikazuje svećenika kako prinosi na oltaru hostiju, a oko njega do samog žrtvenika mladi radnici sa svojim alatima prinose simboličku žrtvu svoga rada. Jocizam ne samo da živi od mise, već on hoće da živi i s crkvenom godinom. Izdaje posebni liturgijski listić, u kojemu tumači kako se mora slijediti misa, a ujedno je sugestivno prikazana ljepota crkvene godine. U programu jocizma nalaze se i ove značajne tačke: Nijedna nedjelja bez mise. Prisustvovati misi od početka do konca. Treba se u crkvi postaviti tako, da koliko je moguće budemo blizu prezbiterija (mjesta gdje je žrtvenik i kor). Neka svatko donese vlastiti mali misal. Neka aktivno sudjeluje kod mise. Svake nedjelje pod misom pričest, a ispovjed u subotu večer. Prisustvovati župskoj misi. Tumačenje ceremonija. Naučiti služiti sv. misu. Treba da to nauče ne samo djeca, već i odrasliji. Organizirati mise za zaručnike i za pokojnike.

Propaganda za koral

Mnogo se dosad napisalo o toliko željkovanom sudjelovanju naroda kod gregorijanskog korala. Kako piše E. Poulenc (Rev. Greg. 1939) jednu jaču inicijativu u Francuskoj preuzeo je Institut Grégorien u Parizu, koji se smatra kao »autentični interpretator metode Solesmesa«. U prvom redu treba tehnički organizirati župske pjevačke škole, spremiti jedan priručnik korala, imati gramofonske ploče sa komadima iz korala kao pomoćno sredstvo.

Crkveni latinski jezik

Za veći i uspješniji rad liturgijskog apostolata bez dvojbe je potrebito (barem za inteligentnije i naobraženije katolike) poznavanje latinskog jezika kakav se nalazi u crkvenim liturgijskim knjigama: misalu i breviru, da se mogu bolje shvatiti himni, psalmi i lekcije. U tu svrhu M. Flad, profesorica na Gregorijanskom Institutu u Parizu napisala je pod naslovom »Le Latin de l' Eglise« gramatiku i sintaksu sa riječnikom latinskog crkvenog jezika.

»Misa Dominicalis«

Pod ovim lijepim i sugestivnim naslovom Missa Dominicalis (Nedjeljna Misa) započeo je u Italiji pokret, koji je srdačno pozdravljen od svakoga, a nadasve od svećenstva. Glavna središta liturgijskog pokreta: Savona, Genova i Torino svraćaju osobitu pažnju na ovu novu liturgijsku inicijativu, koja ide za tim da kod svih narodnih slojeva probudi interes za svijesno i pobožno sudjelovanje kod sv. mise. Slični pokret već postoji i radi u Belgiji pod vodstvom kanonika Vieujean-a. Katolička akcija u Belgiji, kako je bilo zaključeno na nedavnom flamanskom liturgijskom kongresu u Tongerloo, temelji se u prvom redu na liturgijskoj akciji.

Korizmene propovjedi i liturgija

Glasilo talijanskog klera »Rivista del Clero italiano« bavi se s problemom korizmenog propovjedanja. Opaža se, da korizmeni propovjednici zaboravljaju spajati potrebitu obranu kršćanskih istina sa liturgijom, koja daje život i toplinu. Treba preporoditi, obnoviti korizmene propovjedi s liturgijskim duhom. Tako je Crkva radila uvijek u ranijim vijekovima. Liturgijski tekst misala i brevira davao je svaki dan svećenicima poticaj i sami zadatak propovjedi. Uz propovjedi su se pjevali odnosni himni, nadahnuti liturgijom. Ovu ideju hvali i »Osservatore Romano« i smatra potrebitim, da se i u korizmenom propovjedanju povratimo nepresušnim izvorima čiste liturgije, koja nadahnjuje. Nedavno je Msgr Harscouet napisao izcrpljivu studiju (Notes sur les Messes du Careme), iz koje se vidi kako su korizmene mise prava riznica za razmatranje i propovjedi.

Sveci Kanona Mise

Novu knjigu o svecima, koji se spominju u kanonu sv. mise napisao je na engleskom jeziku V. L. Kennedy. Auktor raspravlja u prvom redu o dvjema molitvama: Communicantes i Nobis quoque, koje se pripisuju općenito, ali bez sigurnih dokaza papi Gelaziju. Auktor kaže, da je Gelazije najprije stavio: Bogorodicu, Sv. Petra, Sv. Pavla, Siksta, Lovru, Kornelija i Ciprijana, zatim Ivana Krstitelja, Stjepana, Marcelina i Petra, Agnezu, Ceciliju i Felicitu. Tek u 6. vijeku uvedeni su u Kanon: Kuzma i Damjan, Klement, Jakov i Filip, Hrizogon, Ivan i Pavao. Papa Grgur Veliki preinačio je na svoj način liste svetaca i nadodao: Lina i Kleta, Matiju i Barnabu, Luciju, Agatu i Ignacija.

SV. BENEDIKT I NJEGOVO DJELO

Izdanje knjižnice »Zvijezda Mora« u Hvaru. Cijena dinara 15.—, a za đake dinara 10.—

Posebni dvobroj (br. 4 i 5 god. V.) časopisa »Život s Crkvom«, posvećen djelovanju sv. Benedikta i njegovih duhovnih sinova, izdan je u posebnoj knjizi pod naslovom »Sveti Benedikt i njegovo djelo« kao IX. svez. knjižnice »Zvijezda Mora« u Hvaru. Knjiga ima 152 stranice. U njoj su svojim sastavcima zastupani priznati naši pisci i ponajbolji poznavaoci povijesti benediktinskog Reda. Knjiga je svratila na se pozornost naše štampe, koja ju je pohvalom pozdravila.

Katolički dnevnik »**Hrvatska Straža**« u br. od 30 III 1939 donosi opširan prikaz iz pera svoga redovitog saradnika, našeg hrvatskog književnika Vig. (Ivo Lendić). Svoj članak pisac započima ovako: »Ne samo golema nostalgija za slavnom epopejom benediktinskog reda u kulturnoj, religijoznoj pa i političkoj povijesti hrvatskoga naroda, nostalgija, koja se pojavljivala u duši svih lucidnijih hrvatskih duhova i umova, nego u prvom redu praktična, životna potreba oko produbljivanja religijoznoga i liturgijskog života u hrvatskim krajevima, ponukala je hvarskog biskupa Msgra Mihu Pušića da pokrene akciju oko obnove benediktinskog reda u hrvatskom narodu.« Dalje pisac nastavlja: »U vezi sa svim ovim moramo s udivljenjem i s najvećim simpatijama pratiti inicijativu preuzv. Msgra Pušića, koji neumorno razvija rad i propagandu za obnovu benediktinskog reda među Hrvatima. U mnogobrojnim člancima, koje je ili sam napisao ili organizirao da ih napišu razni stručnjaci, a objelodanjeni su u »Životu s Crkvom«, izneseni su dragocjeni podaci o benediktinskom redu u prošlosti i sadašnjosti, o njegovoj ulozi u liturgijskome životu Crkve, a osobito u historiji našeg naroda.

Međutim sav dosadanji rad u tom smjeru nadmašio je poseban broj »Života s Crkvom«, posvećen benediktincima, a izišao je ovih dana na 152 stranice tako da predstavlja u pravom smislu riječi sa svojim seriozním raspravama hrvatski benediktinski zbornik.« Iza opširnijeg osvrta na svaki pojedini članak pisac zaključuje: »Ovaj hrvatski zbornik predstavlja značajan kulturni posao, koji služi ne manje na čast urednicima i inicijatorima nego i prestižu benediktinskog reda, kojega se muški ogranak sada obnavlja u hrvatskom narodu.«

U podlisku »**Obzora**« (br. 75 do 31 III 1939) pod naslovom »Benediktinski Red u prošlosti hrvatskog naroda« g. Dr. I. E. piše: »Taj je Benediktov zbornik, koji je okupio velik broj priznatih hrvatskih učenjaka i književnika, od osobitog interesa za hrvatsku kulturnu i crkvenu povijest. Benediktinci (po sv. Benediktu † 543), koji su stekli velike zasluge za vjeru i kršćansku kulturu, rano su se javili i na hrvatskoj obali Jadranskog mora.«

Dalje: »Zbornik »Sv. Benedikt i njegovo djelo«, koji je savjesno uređen, znatan je kolektivni prinos k boljem poznavanju hrvatske kulturnoknjiževne i vjersko-crkvene prošlosti.«

CRKVENI KALENDAR

Nedjelja 4 VI: **NEDJELJA PRESV. TROJSTVA.** Ruho bijelo. Dvostruko I. reda.

Ponedjeljak 5 VI: **Sv. Bonifacije,** bisk. muč. Bijelo. Dvostruko.

Utorak 6 VI: **Sv. Norbert,** biskup priznavalac. Bijelo. Dvostruko.

Srijeda 7 VI: **Srijeda iza nedj. Presv. Trojstva.** Zeleno. Jednost.

Četvrtak 8 VI: **BLAGDAN TIJELOVA.** Bijelo. Dvostruko I. reda s osminom.

Petak 9 VI: **Petak u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludvostruko.

Subota 10 VI: **Subota u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludvostruko.

Nedjelja 11 VI: **NEDJELJA U OSMINI TIJELOVA.** Bij. Poludv.

Ponedjeljak 12 VI: **Ponedjeljak u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludv.

Utorak 13 VI: **Utorak u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludvostruko.

Srijeda 14 VI: **Srijeda u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludvostruko.

Četvrtak 15 VI: **Osmina Tijelova.** Bijelo. Dvostruko.

Petak 16 VI: **BLAGDAN PRESV. SRCA ISUSOVA.** Ruho bijelo. Dvostruko I. reda s osminom.

Subota 17 VI: **Subota u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludvostruko.

Nedjelja 18 VI: **NEDJELJA U OSMINI PRESV. SRCA ISUSOVA.** Bijelo. Poludvostruko.

Ponedjeljak 19 VI: **Julijana Falconieri,** djev. Bijelo. Dvostruko.

Utorak 20 VI: **Utorak u osmini Presv. Srca Isusova.** Bij. Poludv.

Srijeda 21 VI: **Sv. Vjekoslav Gonzaga,** prizn. Bijelo. Dvostruko.

Četvrtak 22 VI: **Sv. Paulin,** biskup prizn. Bijelo. Dvostruko.

Petak 23 VI: **Osmina blagdana Presv. Srca Isusova i Navečerje sv. Ivana Krstitelja.** Bijelo. Dvostruko.

Subota 24 VI: **Rođenje sv. Ivana Krstitelja.** Bijelo. Dvostruko I. reda s osminom.

Nedjelja 25 VI: **IV. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.

Ponedjeljak 26 VI: **Sv. Ivan i Pavao,** mučenici. Crveno. Dvostr.

Utorak 27 VI: **III. dan u osmini sv. Ivana Krstitelja.** Bij. Jednost.

Srijeda 28 VI: **Navečerje sv. Petra i Pavla.** Ljubičasto. — **Sv. Irenej,** biskup mučenik. Crveno. Dvostruko.

Četvrtak 29 VI: **BLAGDAN SV. PETRA I PAVLA.** Crveno. Dvostruko I. reda s osminom.

Petak 30 VI: **Spomen sv. Pavla,** apostola. Crveno. Dvostruko.

Subota 1 VII: **Blagdan predragocijenjene Krvi Isusove.** Crveno. Dvostruko I. reda.